

Anonymizovaná verze

C-574/21 - 1

Věc C-574/21

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

20. září 2021

Předkládající soud:

Nejvyšší soud České republiky (Česká republika)

Datum předkládacího rozhodnutí:

29. června 2021

Žalobce:

QT

Žalovaná:

02 Czech Republic a. s.

[OMISSIS]

USNESENÍ

Nejvyšší soud rozhodl [OMISSIS] ve věci žalobce [OMISSIS] QT [OMISSIS] proti žalované **O2 Czech Republic a. s.**, [OMISSIS] o zaplacení částky 2 023 799 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 60 C 100/2014, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 11. 2019, č. j. 72 Co 302/2019-939, takto :

I. [OMISSIS]

II. Nejvyšší soud **žádá** Soudní dvůr Evropské Unie na základě článku 267 Smlouvy o fungování Evropské unie o odpověď na následující předběžné otázky:

Je třeba výraz „provize, o které obchodní zástupce přichází“, ve smyslu článku 17 odst. 2 písm. a) druhé odrážky Směrnice Rady ze dne 18. prosince 1986 o

koordinaci právní úpravy členských států týkající se nezávislých obchodních zástupců, vykládat tak, že takovými provizemi jsou též provize za uzavírání smluv, které by obchodní zástupce uzavřel, kdyby obchodní zastoupení trvalo, s těmi zákazníky, které pro zastoupeného získal nebo s nimiž významně rozšířil obchod?

Pokud ano, za jakých podmínek platí tento závěr i ohledně tzv. jednorázových provizí za uzavření smlouvy?

O d ů v o d n ě n í:

I.

Skutkové okolnosti případu a dosavadní řízení před českými soudy

- 1 Žalobce se ve zde souzené věci domáhal z titulu nároku na odškodnění obchodního zástupce, aby žalované byla uložena povinnost zaplatit mu částku 2 023 799 Kč s úrokem z prodlení.
- 2 Obvodní soud v Praze 4 v pořadí prvním rozsudkem ze dne 14.9.2015, [OMISSIS] nejprve žalobě částečně vyhověl, Městský soud v Praze jako soud odvolací však usnesením ze dne 16.3.2016 [OMISSIS] toto rozhodnutí k odvolání žalované zrušil z důvodu nedostatku skutkových zjištění a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení.
- 3 Obvodní soud v Praze 4 v pořadí druhým rozsudkem ze dne 30. 1. 2019 [OMISSIS] žalobu zamítl.
- 4 Soudy nižších stupňů byl zjištěn tento skutkový stav věci:

Mezi žalobcem a právní předchůdkyní žalované (dále též jen „žalovaná“) byla dne 1.1.1998 uzavřena smlouva o obchodním zastoupení, jejímž předmětem byly podmínky obchodního zastoupení, nabídka a prodej telekomunikačních služeb poskytovaných žalovanou v systému NMT 450 a GSM, dodávky a prodej mobilních telefonů, jejich příslušenství a případně dalších produktů a péče o účastníky. Ke dni 31. 3. 2010 došlo z důvodu výpovědi žalované k zániku právního vztahu mezi účastníky.

Podle smlouvy o obchodním zastoupení náležely žalobci jednorázové odměny za všechny jednotlivé smlouvy, které uzavřel pro žalovanou. Žalobce sice v roce 2006 a 2007 získával pro žalovanou nové zákazníky, případně se stávajícími zákazníky uzavíral další smlouvy např. na jiný produkt nebo s nimi prodlužoval smlouvy, avšak ty ani při zohlednění délky tarifního závazku v maximálním rozsahu, která v daných letech činila nejdéle 30 měsíců, nepřesáhly datum 31.3.2010, kdy došlo k ukončení smluvního vztahu mezi účastníky. Pokud jde o období let 2008 a 2009, zde přesáhlo datum 31. 3. 2010 celkem 431 závazků, přičemž z tohoto počtu bylo nových smluv 155, změny závazků pak představovaly číslo 276. Žalobce tedy prokázal, že pro žalovanou získal nové zákazníky a také

rozvíjel obchod se zákazníky stávajícími. Za tuto svoji činnost pak dostal žalobce od žalované řádně zaplacen.

- 5 Soud prvního stupně uvedl, že bylo na žalobci, aby uvedl jasně a určitě, jaké výhody žalovaná z takovýchto obchodů má, což neučinil. Proto dospěl k závěru, že žalobce neprokázal, že by žalovaná měla ze zákazníků získaných žalobcem i po ukončení spolupráce podstatné výhody. S ohledem na tuto skutečnost se tak již podrobněji nezabýval dalším předpokladem pro výplatu odškodnění, a to tím, zda je spravedlivé. Z těchto důvodů žalobu jako nedůvodnou zamítl.
- 6 K odvolání žalobce Městský soud v Praze v záhlaví označeným rozhodnutím rozsudek soudu prvního stupně potvrdil, přičemž vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně.
- 7 Odvolací soud zdůraznil, že provize za zprostředkování obchodů žalobcem byly sjednány jako jednorázové a všechny byly žalobci řádně vyplaceny, a vyjádřil názor, že žalobcova argumentace provizemi, na které by hypoteticky získal nárok uzavíráním dalších obchodů, ať už se stávajícími či s novými zákazníky, neodůvodňuje nárok na odškodnění ve smyslu § 669 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, účinného do 31. 12. 2013 (dále jen „obch. zák.“). Žalobce sice získal nové zákazníky a také rozvíjel obchod se zákazníky stávajícími, ze kterých mohla mít žalovaná výhody i po ukončení smlouvy o obchodním zastoupení, za tyto obchody však [žalovaná] žalobci zaplatila provize podle smlouvy o obchodním zastoupení, placení odškodnění by tedy nebylo spravedlivé ve smyslu § 669 odst. 1 písm. b) obch. zák., a již z tohoto důvodu je na místě zamítnutí žaloby.
- 8 Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání.
- 9 Dovolatel předkládá dovolacímu soudu otázku, kterou odvolací soud sice řešil v souladu s rozhodovací praxí dovolacího soudu, nicméně dle přesvědčení dovolatele má být tato otázka řešena jinak. Dovolatel nesouhlasí s právním závěrem Nejvyššího soudu, podle něhož ztracené provize ve smyslu § 669 odst. 1 písm. b) obch. zák. jsou provize, které by zástupce „jinak z již uskutečněných obchodů dostával“ (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. 32 Cdo 3359/2011, ECLI:CZ:NS:2011:32.CDO.3359.2011.1, ze dne 17. 12. 2013, sp. zn. 32 Cdo 534/2012, ECLI:CZ:NS:2013:32.CDO.534.2012.1, ze dne 27. 10. 2015, sp. zn. 23 Cdo 1531/2015, ECLI:CZ:NS:2015:23.CDO.1531.2015.1, jakož další navazující rozhodnutí). Dovolatel naopak prosazuje závěr, že ztracené provize jsou provize, které by obchodní zástupce hypoteticky získal, tj. ztratil, z obchodů, které měl zastoupený po ukončení obchodního zastoupení s těmi zákazníky, které obchodní zástupce získal nebo s nimiž významně rozvinul obchod.

II.

Použitelné vnitrostátní právo

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013:

§ 669

(1) Obchodní zástupce má v případě ukončení smlouvy právo na odškodnění, jestliže

a) zastoupenému získal nové zákazníky nebo rozvinul významně obchod s dosavadními zákazníky a zastoupený má dosud podstatné výhody vyplývající z obchodů s nimi, a

b) placení tohoto odškodnění je spravedlivé, jsou-li vzaty v úvahu všechny okolnosti, zejména provize, kterou obchodní zástupce ztrácí a která vyplývá z obchodů uskutečněných s těmito zákazníky; tyto okolnosti zahrnují také použití nebo nepoužití konkurenční doložky ve smyslu § 672a.

III.

Použitelné právo Evropské unie

10 **Směrnice Rady ze dne 18. prosince 1986 o koordinaci právní úpravy členských států týkající se nezávislých obchodních zástupců** (dále též jen „směrnice“):

Článek 17

(1) Členské státy přijmou opatření nezbytná, aby obchodní zástupce po zániku smlouvy získal odškodnění podle odstavce 2 nebo náhradu škody podle odstavce 3.

(2)

a. Obchodní zástupce má nárok na odškodnění, jestliže

- zmocniteli přivedl nové zákazníky nebo podstatně zvýšil objem obchodu se stávajícími zákazníky a zmocnitel má i nadále podstatné výhody z obchodu s těmito zákazníky, a*
- zaplacení této odměny je spravedlivé s ohledem na všechny okolnosti, zejména na provize, o které obchodní zástupce přichází a které vyplývají z obchodu s těmito zákazníky. Členské státy mohou stanovit, že mezi tyto okolnosti náleží rovněž použití či vyloučení konkurenční doložky ve smyslu článku 20;*

IV.

Odůvodnění předložené otázky

- 11 Účelem směrnice je harmonizovat právo členských států, co se týče právních vztahů mezi stranami smlouvy o obchodním zastoupení. Jejím cílem je tak zejména ochrana obchodních zástupců v jejich vztazích se zmocniteli a stanovení za tímto účelem zejména pravidel upravujících, v jejích v člancích 13 až 20, uzavření a zánik smlouvy o zastoupení (srov. rozsudek Soudního dvora EU ze dne 23.3. 2006, *Honyvem Informazioni Commerciali*, [C-465/04](#), [ECLI:EU:C:2006:199](#), body 18 a 19, či též rozsudek Soudního dvora EU ze dne 26. 3. 2009, *Turgay Semen*, [C-348/07](#), [ECLI:EU:C:2009:195](#), bod 14). S ohledem na tuto skutečnost pak ustálená rozhodovací praxe Soudního dvora EU dovozuje, že vyloučen je jakýkoli výklad čl. 17 směrnice, který by se mohl ukázat jako výklad v neprospěch obchodního zástupce (srov. i s dalšími odkazy rozsudek Soudního dvora EU ze dne 19.4.2018, *Conseils et mise en relations [CMR] SARL*, [C-645/16](#), [ECLI:EU:C:2018:262](#), bod35).
- 12 Právní úprava Česká republiky stojí na systému odškodnění, neboť transponovala řešení stanovené v čl. 17 odst. 2 směrnice. Tento systém je zakotven přitom mimo jiné též v platné a účinné úpravě Spolkové republiky Německo (viz již citovaný rozsudek *Turgay Semen C-348/07*, bod 16).
- 13 Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. 32 Cdo 3359/2011, vyjádřil (byť jen coby *obiter dictum*) názor, že má-li jít o provize, které obchodní zástupce ukončením smlouvy o obchodním zastoupení ztrácí, pak musí jít o takové provize, které by jinak (tj. v případě, že by obchodní zastoupení nadále trvalo) z již uskutečněných, tj. z jím uzavřených či významně rozvinutých obchodů dostával. K tomuto názoru se Nejvyšší soud přihlásil též v rozsudcích ze dne 17. 12. 2013, sp. zn. 32 Cdo 534/2012, ze dne 27. 10. 2015, sp. zn. 23 Cdo 1531/2015, jakož i v dalších rozhodnutích, čímž byla vytvořena ustálená rozhodovací praxe.
- 14 Opačný trend lze přitom vysledovat v německé judikatuře a literatuře, kde se prosadil názor, že provize, které obchodní zástupce ztrácí, jsou provize za uzavírání smluv, které by obchodní zástupce jinak při hypotetickém trvání obchodního zastoupení získal z budoucích obchodů mezi zastoupeným a zákazníky, které pro zastoupeného získal nebo s nimiž významně rozvinul obchod (srov. s odkazy na judikaturu Spolkového soudního dvora *Busche in OETKER*, *Hartmut a kol. Kommentar zum Handelsgesetzbuch (HGB)*. 4. Aufl. München: C. H. Beck, 2021, HGB § 89b, marg. č. 22; *Strobl in Mühener Kommentar zum HGB 5 Aufl.*, 2021, HGB § 89b, marg. č. 104; z judikatury např. rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 13. 5. 1957, sp. zn. II ZR 19/57, uveřejněné též v časopise *Neue Juristische Wochenschrift* 1957, 1028). Tento závěr ostatně pramení ztextace § 89b odst. 1 bod č. 2 německého obchodního zákoníku před novelou z roku 2009, kde se výslovně hovořilo o obchodech v budoucnu uzavřených.
- 15 Z německé judikatury a odborné literatury se podává, že v případě jednorázových provizí (*Einmalprovisionen*) obchodní zástupce žádné provize neztrácí. Tak např. Zemský soud v Mnichově ve svém rozhodnutí ze dne 23. 2. 2011, sp. zn. 10 HK O 3966/10, dospívá k závěru, že v případě jednorázových provizí za sjednávání

kabelového připojení zákazníkům nejde o provize, které obchodní zástupce ztrácí. Zemský soud přitom k závěru dospívá právě z povahy jednorázové provize: „sjednáním jednorázové provize mají být nevýhody obchodního zástupce, které jsou obvykle spojené s ukončením smlouvy o obchodním zastoupení, kompenzovány.“ Podobný závěr vyslovil též Vrchní zemský soud v Kolíně v rozhodnutí ze dne 19. 6. 2015, sp. zn. 19 U 109/14, dostupný též v informačním systému Beck-online.de pod zkratkou BeckRS 2015, 19345 (srov. zejm. marginální čísla 44, 45), ač výslovně zdůraznil, že i přes absenci ztracených provizí může být přiznán nárok na odškodnění. Podobně v německé komentářové literatuře se uvádí: „Jsou-li poskytnuty jednorázové provize, pak chyběla v každém případě dle dosavadních názorů [tj. názorů před novelou § 89b německého obchodního zákoníku v roce 2009 na popud rozsudku Turgay Semen C-348/07] ztráta provizí tehdy, pokud výhledově nebylo se zákazníky získanými obchodním zástupcem možné očekávat žádné další obchody. Tento problém se převážně vyskytuje u dlouhodobých smluv, jejichž zprostředkování je jednou provždy honorováno provizí při uzavření smlouvy.“ (viz i s dalšími odkazy na ostatní literaturu EMDE, Raimond. Vertriebsrecht : §§ 84 - 92c HGB. Handelsvertreterrecht -Vertragshändlerrecht - Franchiserecht. 3. neu bearbeitete und erw. Aufl. Berlin: De Gruyter, 2014, HGB § 89b, marg. č. 228).

- 16 S ohledem na judikaturu a literaturu uvedenou v předcházejících bodech, která je v rozporu s již ustálenou rozhodovací praxí Nejvyššího soudu, tak existuje nesporná pochybnost ohledně výkladu čl. 17 odst. 2 písm. a) druhé odrážky směrnice, kterou je oprávněn jako zákonný soudce podle čl. 47 odst. 2 Listiny základních práv a svobod Evropské unie, stejně jako podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod České republiky, jimiž je Nejvyšší soud vázán, řešit toliko Soudní dvůr Evropského unie.
- 17 Jelikož je výklad čl. 17 odst. 2 písm. a) druhé odrážky směrnice nezbytný pro rozhodnutí o nároku obchodního zástupce na odškodnění v projednávané věci, Nejvyšší soud je soudem, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva ve smyslu článku 267 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské Unie (dále jen „SFEU“), a současně není naplněna žádná z výjimek, za kterých se nemusí obrátit na Soudní dvůr s předběžnou otázkou týkající se výkladu [výklad daného výrazu užitého v čl. 17 odst. 2 písm. a) druhé odrážky směrnice nelze považovat za *acte clair* či *acte éclairé* - viz rozsudek Soudního dvora ve věci CILFIT, C-283/81], je Nejvyšší soud povinen obrátit se na Soudní dvůr Evropské unie postupem podle článku 267 SFEU.

[OMISSIS]